

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV**Bezoekadres**

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DR / 17202274

Datum 19 februari 2018
Betreft Stand van zaken Regio Envelop

Geachte Voorzitter,

Als Rijk, regionale overheden en de bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties in regio's samen optrekken kunnen we meer doen voor de samenleving en wordt het overheidsbeleid effectiever. Want in regio's komen maatschappelijke opgaven vaker samen en ontstaan dus ook kansen. Als we regio's versterken kunnen we de samenleving versterken. En een land met een sterke samenleving kan meer betekenen in de wereld. Het kabinet heeft veel ambities om met regio's samen te werken, daar waar het meerwaarde heeft voor kwaliteit van leven en welvaart, uitgaande van de eigen regionale kracht en zonder daar vooraf een blauwdruk voor te maken.

Zoals aangekondigd tijdens de begrotingsbehandeling Economische Zaken en Klimaat en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2018, deel Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 6 en 7 december jongstleden, informeer ik u middels deze brief, mede namens de minister van BZK, over de invulling van de Regio Envelop, de regionale deals en de zes prioritaire opgaven uit het Regeerakkoord. Deze brief gaat in op de randvoorwaarden maar ook in op de vraag van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat over het proces voor de verdeling van de regionale middelen (kenmerk 2018Z01009/2018D02205). Daarnaast wordt u middels separate brieven nader geïnformeerd over het proces van de zes in het Regeerakkoord genoemde opgaven. In mei van dit jaar wordt u geïnformeerd over de procedure om de initiatieven voor andere regionale deals te selecteren.

Regio Envelop

Het Regeerakkoord stelt een budget ter beschikking voor regionale opgaven. Bij startnota is dit budget vastgesteld op €950 miljoen voor de jaren 2018 tot en met 2022 (Kamerstuk 34 775, nr. 54): de Regio Envelop. Dit budget zal in ieder geval worden ingezet voor de zes opgaven die expliciet in het Regeerakkoord zijn opgenomen: nucleaire problematiek, ESTEC, Zeeland, Eindhoven, Rotterdam Zuid en de BES-eilanden. Deze opgaven worden op dit moment met prioriteit uitgewerkt. In lijn met de Rijk/regio ambities uit het Regeerakkoord zet het kabinet een substantieel deel van het budget in voor andere regionale deals.

Regio's zijn belangrijk

De samenleving verandert, onder meer door schaalvergroting en steeds snellere technologische ontwikkelingen. Bovendien zijn de ontwikkelingen met elkaar verweven. Daarom zijn overheden, bedrijven, maatschappelijke en kennisinstellingen voor het realiseren van opgaven steeds afhankelijker van samenwerking¹. Deze partijen vinden elkaar ook steeds meer in regionale triple helix coalities. De regio is daarbij geen vaststaande geografische of bestuurlijk-administratieve eenheid, maar het gebied dat partijen zelf als de meest effectieve schaal verkiezen om tot oplossingen te komen. Met regionale deals en de inzet van de Regio Envelop speelt het kabinet in op deze bewegingen.

Regio's staan primair zelf aan de lat om hun regionale opgaven op te pakken. Partnerschap van het Rijk met regio's is aan de orde wanneer regionale opgaven een bovenregionale uitstraling hebben en/of de draagkracht van de regio te boven gaat. Juist doordat opgaven complexer worden en vaak verschillende beleidsterreinen raken, ontstaan kansen door agenda's van Rijk en regio met elkaar te verbinden. In de vorige kabinetsperiode is ervaring opgedaan met verschillende nieuwe partnerschappen, als een effectieve aanpak voor complexe opgaven.² Het kabinet wil daarmee door gaan. Het heeft de ambitie om de gebiedsgerichte samenwerking tussen Rijk en regio's nog meer te versterken.

Ambitie

Dit kabinet is er voor heel Nederland. Voor stedelijke regio's en landelijk gebied. Het werkt samen, bundelt krachten en gaat van gedeelde belangen uit, niet van tegenstellingen. Om dat te bewerkstelligen is maatwerk nodig. Immers, niet alle regio's zijn hetzelfde.

Met de regionale deals en de inzet van de €950 miljoen wil het kabinet bijdragen aan brede welvaart in Nederland. Dat is nadrukkelijk breder dan economie of groei. Het gaat om de kwaliteit van onze leefomgeving, de kwaliteit van leven en welvaart in economische zin.³ Voorstellen voor de Regio Envelop en de regionale deals zullen worden beoordeeld op de mate waarin zij bijdragen aan de

---

¹ Zie o.a. Studiegroep Openbaar Bestuur, 'Maak verschil – krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven', maart 2016.

² Bijvoorbeeld City Deals, proeftuinen Maak Verschil, het programma Bevolkingsdaling, Techniekpact, het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport, energie/klimaat, retail en in het kader van het nationaal programma sociaal domein.

³ PBL/SCP/CPB, Policy Brief 'Brede Welvaart', mei 2017.

ontwikkeling van deze brede welvaart. Dat kan gaan over onder meer leefbaarheid, sociale infrastructuur en voorzieningenniveau, economische structuurversterking, onderwijs en arbeidsmarkt, klimaat en energie, natuur en landbouw, bereikbaarheid en de woningmarkt.

Het kabinet heeft in het bijzonder oog voor initiatieven die het effect of de draagkracht van de regio overstijgen. Bijvoorbeeld door impulsen te geven aan regio's waar kansen liggen of door de helpende hand te bieden aan regio's die hun problematiek zonder hulp niet aankunnen. Kern van de aanpak is het bottom-up karakter: het kabinet zoekt aansluiting op de opgaven en kansen die samenhangen met het DNA van de regio.

Zes opgaven

In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek genoemd. Ze worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. In afzonderlijke brieven zal ik per opgave nader ingaan op de bijdrage vanuit de Regio Envelop en het verdere proces. Voor de opgaven Zeeland, Rotterdam-Zuid en Eindhoven zal de omvang van de bijdragen op korte termijn, na verder overleg met de regio, worden vastgesteld. In deze brief ga ik in op de bredere randvoorwaarden voor de zes opgaven.

De inzet en uitwerking van de maximale bijdragen aan de zes opgaven vanuit de Regio Envelop, vindt de komende tijd plaats in overleg tussen de betrokken regionale partijen, het ministerie van LNV en de betrokken vakdepartementen en in het geval van de BES-eilanden de stuurgroep Caribisch Nederland.

Zoals hiervoor aangegeven, zullen de voorstellen worden beoordeeld op basis van de vraag in hoeverre zij bijdragen aan ontwikkeling van de brede welvaart. In aanvulling hierop zijn randvoorwaarden opgesteld. Voorstellen zullen op basis van deze randvoorwaarden worden beoordeeld. De invulling van de proposities zal voor inzet van de middelen mede getoetst worden op de doelmatigheid en doeltreffendheid. Het is nadrukkelijk niet zo dat scores op individuele criteria doorslaggevend zijn. Het gaat om het totaalbeeld. De zes opgaven zullen zoveel mogelijk gezien worden in de context van de inhoudelijke ambitie en de randvoorwaarden zoals verwoord in deze brief. Waar mogelijk worden ook over

deze zes opgaven regionale deals gesloten.⁴ Het kabinet streeft er voorts naar om voor het zomerreces 2018 voor alle zes opgaven goed uitgewerkte, gezamenlijke plannen te hebben.

Randvoorwaarden zes opgaven voor inzet Regio Envelop

1. Aansluiting van de inhoudelijke regionale doelen / opgaven op nationale opgaven uit het Regeerakkoord of onderliggend Rijksbeleid. Bij voorkeur betreft het meervoudige opgaven. Er zal ook gekeken worden naar het te verwachten regio-overstijgend effect;
2. Cofinanciering: het uitgangspunt is dat de middelen uit de Regio Envelop een vliegwiel zijn om investeringen vanuit de regio een steuntje in de rug te bieden; vanuit de Regio Envelop wordt maximaal 50% bijgedragen;
3. Toekenning van middelen is onderdeel van een bredere, meerjarige deal, met concrete samenwerkingsafspraken van een *coalition of the willing*: een expliciet doel (resultaatgericht), programma en inzet van middelen;
4. Publiek-private samenwerking (PPS): in de deal leveren zowel publieke als private partijen bijdragen. Bij voorkeur is sprake van een *triple helix* -overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen- insteek. Uitgangspunt is actief commitment en (SMART) inzet van alle partijen. Dit geldt ook voor deelnemende vakdepartementen;
5. Mate van robuustheid regionale governance en uitvoeringskracht: geen vrijblijvende samenwerking, maar een impuls voor langduriger effecten;
6. Middelen uit de Regio Envelop vullen in beginsel geen gaten in beleidsbudgetten op begrotingen van vakdepartementen. De focus ligt op opgaven waar nog geen reguliere financiering voor is;
7. Matching vanuit departementen: pré als beleidsspecifieke middelen vanuit departementen bijgelegd worden of een koppeling kan worden gemaakt met financiering vanuit de EU (EFRO, ESF, POP, Horizon2020) of bijvoorbeeld Invest-NL;
8. Perspectief op snelle inzet van middelen uit de Regio Envelop (begrotingstranches), waarbij de zorgvuldigheid wel geborgd moet zijn.

Procedure andere regionale deals

De regio's zijn het kompas van het kabinet, met alles waar ze uniek en anders in zijn, waar ze tegenaan lopen of goed in zijn, waar ze onder gebukt gaan of van groeien. Het kabinet wil ook met hen afspraken maken om brede welvaart te stimuleren. Daartoe sluit het zoveel mogelijk aan bij waar regio's sterk in zijn, welke knelpunten er zijn en waar de kansen liggen.

⁴ Hier zal in ieder geval de nucleaire problematiek van uitgezonderd worden, omdat deze problematiek vooral ziet op de rol van de Staat.

Op dit moment is de eerste prioriteit om te zorgen dat er over de zes opgaven kan worden besloten. Het substantiële resterende budget wordt ingezet voor het afsluiten van andere regionale deals. In deze deals staat de opgave van de regio centraal. Het beschikbare budget zal de komende jaren tranchegewijs beschikbaar worden gesteld. Daartoe zal een (nader uit te werken) uitvraag worden gedaan voor het indienen van voorstellen vanuit de regio. Dit laat onverlet dat het instrument regionale deals breder kan worden ingezet om Rijk-regio samenwerking te helpen, een regionale deal hoeft dus niet per se verbonden te zijn aan inzet van middelen uit de Regio Envelop.

De komende tijd wordt een verder inhoudelijk afwegingskader voor een selectie van regionale deals ontwikkeld. Hierover wordt nader gesproken met onder meer partijen uit de regio. Dit afwegingskader neemt de geschetste randvoorwaarden en de bijdragen aan de ontwikkeling van de brede welvaart in acht. Uitwerking van de regionale deals zal plaatsvinden in overleg tussen regionale partijen, het ministerie van LNV en de betrokken vakdepartementen. Zoals aangegeven informeer ik u in mei over de procedure rond selectie van initiatieven.

Komende maanden zal ik het initiatief nemen om verschillende regio's te bezoeken, waarbij ik verschillende collega-bewindslieden zal meevragen op basis van wat in de te bezoeken regio speelt, onder andere om nader inzicht te verkrijgen in de regionale opgaven en de relatie met ambities die op nationaal niveau zijn geformuleerd.

Tot slot

Ik zie uit naar het verder verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode. Als we samen optrekken als overheden, en daarbij ook verbindingen maken met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, zijn we effectiever in het oppakken van onze maatschappelijke opgaven. Afgelopen jaren heeft het Rijk veel kunnen doen in samenwerking met de regio, via bijvoorbeeld de city deal-aanpak en regionale structuurversterkingsprogramma's, zoals het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling. Daar werkt het kabinet graag als partner van regionale partijen aan verder, onder andere langs de lijnen in deze brief.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18025929

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave Zeeland

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop', informeer ik u over de inzet vanuit de Regio Envelop voor Zeeland. Ik doe dit mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. Zeeland is een van deze opgaven.

Zeeland heeft een unieke ligging in de Delta en kent bijzondere eigenschappen zoals in het advies van de commissie Balkenende zijn beschreven. Het ontberen van "massa" in diverse opzichten zoals de afwezigheid van een grootstedelijke milieu, weinig middelgrote bedrijven, een bevolking die krimpt, vergrijsd en ontgroent, de aanwezigheid van een eilandenstructuur, zorgen onder meer voor specifieke knelpunten en bedreigingen

Samen met de provincie Zeeland, de gemeenten, de onderwijs- en kennisinstellingen, het bedrijfsleven en het Rijk (gecoördineerd door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat) is het afgelopen anderhalf jaar samen met de commissie Balkenende intensief gewerkt aan een agenda voor de ontwikkeling en versterking van een duurzame economische structuur. Op basis van het advies van de commissie Balkenende is vervolgens samen met genoemde partijen een Investeringsprogramma gemaakt. Daarnaast investeerde het Rijk in de sanering van Thermphos. Gebleken is dat door samen gericht actie te ondernemen er goede mogelijkheden zijn om knelpunten en bedreigingen om te buigen naar kansen en een duurzaam perspectief te bieden.

Niet alle opgaven en aanbevelingen van de commissie Balkenende konden in het Investeringsprogramma worden ingevuld. De propositie van Zeeland betreft een vervoliprogramma waarin wordt ingezet op drie pijlers: kennis en innovatie, versterking van de leefbaarheid en versterken van het voorzieningenniveau. Het kabinet wil graag bijdragen aan de ambitie van Zeeland.

Voor eind maart wordt de omvang van de bijdrage, na verder overleg met de regio, vastgesteld. Over de inzet en uitwerking van deze opgave vindt in de

periode tot het zomerreces overleg plaats tussen de betrokken regionale partijen, het Ministerie van LNV en de betrokken vakdepartementen. Zoals aangegeven in de hoofdbrief worden de voorstellen beoordeeld op basis van hun bijdrage aan de ontwikkeling van de brede welvaart en een set randvoorwaarden. Een belangrijke randvoorwaarde in de uitwerking van de voorstellen zal de beschikbaarheid van cofinanciering zijn. De invulling van de propositie voor Zeeland zal voor inzet van de middelen getoetst worden op de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Het succesvol aanpakken van deze opgave is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel het Rijk als de regio. De middelen die het kabinet inzet uit de Regio Envelop, bieden zicht op het realiseren van plannen zoals deze zijn beoogd door de Zeeuwse partners. Er ligt een gezamenlijke rol voor Rijk, regionale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke en kennisinstellingen om invulling te geven aan de plannen.

Als we samen optrekken als overheden, en daarbij ook verbindingen maken met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, zijn we effectiever in het oppakken van onze maatschappelijk opgaven en kunnen we samen het verschil maken in een gebied. Ik zie uit naar het verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18026251

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave nucleaire problematiek

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop' informeer ik u, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Economische Zaken en Klimaat, over de nucleaire problematiek. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. De nucleaire problematiek is een van deze opgaven.

Het Regeerakkoord "Vertrouwen in de Toekomst" geeft aan dat er ook vanuit de Regio Envelop een bijdrage wordt gegeven aan het oplossen van de nucleaire problematiek. In juli 2017 heeft het kabinet de Kamer geïnformeerd over de financiële risico's van de nucleaire problematiek, in kaart gebracht door de hoogambtelijke werkgroep nucleaire landschap. In de brief aan de kamer (Kamerstuk 25422, nr. 203) wordt vermeld dat de hoogambtelijke werkgroep financiële risico's voor het Rijk ziet met name in verband met de ontmanteling van de kerncentrale Dodewaard en het opruimen van het historisch afval Petten.

Voor Dodewaard voeren vertegenwoordigers van de betrokken partijen – GKN, NEA, de 4 elektriciteitsproductiebedrijven en de Staat – op dit moment gesprekken om te onderzoeken of een mogelijkheid bestaat voor een minnelijke regeling.

Op basis van het eindrapport van de interdepartementale hoogambtelijke werkgroep nucleair landschap (Kamerstuk 25422, nr. 203) zal het kabinet in 2018 een bijdrage van 117 miljoen euro uit de envelop beschikbaar stellen voor het oplossen van de korte termijnproblematiek van het opruimen van het historisch radioactieve afval en de ontmanteling van gebouwen bij ECN/NRG in Petten. Voor de problematiek in Petten maakt deze bijdrage onderdeel uit van het vinden van een duurzame oplossing waarbij het afval veilig door NRG kan worden afgevoerd en waarbij de leveringszekerheid van medische isotopen en de nucleaire veiligheid geborgd zijn. Aan de bijdrage zullen strikte voorwaarden worden gesteld aan ECN/NRG.

Het vinden van een oplossing voor de afval en ontmantelingsproblematiek in Petten draagt ook bij aan een goede positionering van het toegepast-wetenschappelijk cluster dat in de loop der jaren in de Pettense duinvallei is ontstaan. Dit cluster is van regionaal belang en heeft een (inter)nationale uitstraling. Het Pettense Health-cluster omvat de hele keten voor de productie en verwerking van medische isotopen, hetgeen een unieke situatie is. De regio wil in 2018 een start maken met het realiseren van deze bijzondere "Health & Energy Campus", waar publieke en private partners werken aan het verwaarden van onderzoek in toepassingsgerichte oplossingen. Hierbij zullen de regionale partners hun krachten bundelen.

Conform de toezegging van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in het AO nucleaire veiligheid dd. 20 december jl. wordt uw Kamer in het voorjaar van 2018 nader geïnformeerd over de opvolging van de bevindingen uit het rapport van de hoogambtelijke werkgroep nucleair landschap.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18026165

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave Rotterdam Zuid

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop' informeer ik u, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over Rotterdam Zuid. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. Rotterdam Zuid is een van deze opgaven.

Met de uitvoering van een samenhangend pakket van maatregelen, gericht op onderwijs(achterstanden), werk(loosheid), wonen (verpaupering en verduurzaming), (on)veiligheid/ondermijnende criminaliteit en cultuur wordt getracht om Rotterdam Zuid in de periode tot 2030 vanuit een forse achterstandspositie naar het gemiddelde niveau van de G4 te krijgen. In 2011 is daartoe door de gemeente Rotterdam, (semi-)private partijen (scholen, bedrijven, corporaties) en de Rijksoverheid het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) gestart. De omvang en complexiteit van de opgave vragen om een aanpak waarin de verschillende partijen zo goed mogelijk met elkaar samen werken.

Bij de start van het programma is niet voorzien in structurele publieke financiering van het programma. Dit betekent dat - waar het gaat om noodzakelijke inzet die niet past binnen de reguliere programmering en begroting van de partners - de uitvoering van het programma van jaar tot jaar afhankelijk is van additionele jaarlijkse bijdragen van de gemeente Rotterdam, de Rijksoverheid, de EU en/of de provincie Zuid-Holland. Het kabinet is van mening dat daarom een bijdrage vanuit de Regio Envelop passend is.

Het NPRZ zet in op een structurele verbetering van de positie van de bewoners en het gebied. Voor de verschillende thema's van deze aanpak zoekt Rotterdam samenwerking met relevante partijen en met de desbetreffende vakdepartementen. Er is behoefte aan cofinanciering op de verschillende onderdelen van het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid. Naast financiële slagkracht wordt hiermee ook inhoudelijk gezamenlijke prioritering gewaarborgd.

Voor eind maart wordt de omvang van de bijdrage vanuit de Regio Envelop, na verder overleg met de regio, vastgesteld. Over de inzet en uitwerking van de opgave vindt overleg plaats in de periode tot het zomerreces tussen de betrokken regionale partijen, het Ministerie van LNV en de betrokken vakdepartementen. Zoals aangegeven in de overkoepelende brief worden de voorstellen beoordeeld op basis van hun bijdrage aan de ontwikkeling van de brede welvaart en een set randvoorwaarden. Een belangrijke randvoorwaarde in de uitwerking van de voorstellen zal de beschikbaarheid van cofinanciering zijn. De nadere uitwerking van de propositie van NPRZ in een gezamenlijk vast te stellen plan zal mede getoetst worden op de doelmatige en doeltreffende inzet van de middelen.

Het succesvol aanpakken van de opgaven is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel het Rijk als de regio (Rotterdam). De middelen die het kabinet inzet, bieden zicht op het realiseren van plannen zoals deze zijn beoogd door de NPRZ partners. Er ligt een gezamenlijke rol voor Rijk, mede overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke en kennisinstellingen om invulling te geven aan de plannen.

Als we samen optrekken als overheden, en daarbij ook verbindingen maken met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, zijn we effectiever in het oppakken van onze maatschappelijk opgaven. Ik zie uit naar het verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18026247

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave BES-eilanden

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop' informeer ik u, mede namens de minister en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de BES-eilanden. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht.

In dit kader heeft het kabinet besloten om ook middelen uit de Regio Envelop aan te wenden voor de problematiek op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Voor de inwoners van de eilanden heeft Nederland immers een bijzondere verantwoordelijkheid.

Het kabinet legt daarbij conform het regeerakkoord de prioriteit bij het verbeteren van het economisch perspectief in Caribisch Nederland, onder meer door versterking van de infrastructuur en het terugdringen van armoede. Extra investeringen vinden plaats onder voorwaarde dat goed bestuur en financiële verantwoording op een afdoende niveau zijn geborgd.

Het kabinet zal een bijdrage ad €30 miljoen leveren uit de Regio Envelop voor projecten ten behoeve van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die worden ontwikkeld door de minister van LNV en de coördinerend staatssecretaris van BZK in samenwerking met de interdepartementale Stuurgroep Caribisch Nederland.

De middelen die het kabinet inzet, bieden zicht op het realiseren van plannen die bijdragen aan de gewenste versterking van de samenleving en brede welvaart op de eilanden. Een succesvolle aanpak vraagt een gezamenlijke vormgeving van projecten door Rijk, eilandbestuur en -bewoners, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen.

Als we samen optrekken als overheden en daarbij ook verbindingen maken onze partners op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, zijn we effectiever in het oppakken van maatschappelijke opgaven. In de komende periode zullen de staatssecretaris van BZK en ik daarom in samenwerking met de interdepartementale Stuurgroep

Caribisch Nederland het gesprek aangaan met de partners en stakeholders in Caribisch Nederland om te komen tot een verdere uitwerking van kansrijke projecten. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de geformuleerde randvoorwaarden waaraan deze projecten zullen moeten voldoen.

Ik ben verheugd dat we op deze wijze een eerste stap kunnen zetten in de wens om het economisch perspectief in Caribisch Nederland te verbeteren en ik zie uit naar het verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18026233

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave Eindhoven

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop', informeer ik u over de inzet vanuit de Regio Envelop voor Brainport Eindhoven. Ik doe dit mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. Brainport Eindhoven is een van deze opgaven.

Brainport Eindhoven is een economische regio van nationale betekenis. Met een concentratie van kennisintensieve maakindustrie is de regio aanjager van de innovatie in de Nederlandse hightech sector. De regio kent de hoogste private uitgaven aan R&D en de grootste economische groei van Nederland. Om de sterke positie van de Brainport in het internationale concurrentieveld te consolideren en verder uit te bouwen, richt de propositie van Brainport zich op het versterken van een onderscheidend voorzieningenniveau, het aantrekken, opleiden en behouden van technisch talent op alle onderwijsniveaus en het realiseren van innovaties met maatschappelijke impact. De propositie past in het grotere verband van de Brainport Actieagenda, waarmee Rijk en regio de mainportstatus van deze regio nader uitwerken en samenwerken aan de opgaven van deze regio.

Voor eind maart wordt de omvang van de bijdrage, na verder overleg met de regio, vastgesteld. Over de inzet en uitwerking van de opgave vindt overleg plaats in de periode tot het zomerreces tussen de betrokken regionale partijen, het ministerie van LNV en de betrokken vakdepartementen. Zoals aangegeven in de overkoepelende brief worden de voorstellen beoordeeld op basis van hun bijdrage aan de ontwikkeling van de brede welvaart en een set randvoorwaarden. Een belangrijke randvoorwaarde in de uitwerking van de voorstellen zal de beschikbaarheid van cofinanciering zijn. De invulling van de propositie voor de opgave Eindhoven zal voor inzet van de middelen mede getoetst worden op de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Het succesvol aanpakken van de opgaven is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel het Rijk als de regio. De middelen die het kabinet inzet, bieden zicht op het realiseren van plannen zoals deze zijn beoogd door de regio's. Er ligt een gezamenlijke rol voor Rijk, regionale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke en kennisinstellingen om invulling te geven aan de plannen.

Als we samen optrekken als overheden, en daarbij ook verbindingen maken met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, zijn we effectiever in het oppakken van onze maatschappelijk opgaven. Ik zie uit naar het verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Regio Portefeuille LNV

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGBI-DR / 18026227

Datum 19 februari 2018
Betreft Regio Envelop opgave ESTEC

Geachte Voorzitter,

In navolging op mijn brief over de 'Stand van zaken Regio Envelop' informeer ik u, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over ESTEC. Het kabinet heeft de ambitie om de gebiedsgerichte aanpak tussen Rijk en regio's verder te versterken. In het Regeerakkoord zijn zes opgaven specifiek benoemd. Deze opgaven worden met voorrang uitgewerkt en tot besluitvorming gebracht. ESTEC is een van deze opgaven.

ESA-ESTEC, sinds 1968 gevestigd in Noordwijk, is de grootste locatie van het European Space Agency en het technologisch hart van de Europese ruimtevaart. De clustering van hightech ruimtevaartbedrijven in de "ruimtevaarthuis" Noordwijk-Leiden-Den Haag-Delft biedt Zuid-Holland kansen om te profiteren van de versnelling in de wereldwijde ruimtevaartactiviteiten. Door de verdere clustering van ruimtevaartactiviteiten zal de (aantrekkings)kracht van de regio en de technologische ontwikkeling verder kunnen groeien en kan het volle potentieel van het technologisch hart van de Europese ruimtevaart nog beter voor Nederland ingezet worden.

Gezien het grote belang voor het internationaal aanzien van de Nederlandse hightech-industrie zet het kabinet in op behoud van deze locatie¹. Daarvoor wordt gekeken naar plannen die het Nederlands gastheerschap versterken zoals het vergroten van de aantrekkelijkheid van het terrein van ESTEC door het ontwikkelen van een internationale ontmoetingsplek. Dit als onderdeel van een nog uit te werken regiodeal gericht op bredere gebiedsontwikkeling. Daarnaast is een bijdrage aan de Nederlandse deelname aan optionele ESA-programma's (2020-2022) nodig. De plannen voor de precieze invulling van deze bijdrage zullen de komende tijd in overleg met de betrokken partijen besproken worden. Het kabinet zal op basis van cofinanciering een maximale bijdrage ad €40 mln uit de Regio Envelop leveren.

Over de inzet en uitwerking van de opgave vindt overleg plaats in de periode tot het zomerreces tussen de betrokken regionale partijen, het Ministerie van LNV en

---

¹ Regeerakkoord p. 33

de betrokken vakdepartementen. Zoals aangegeven in de overkoepelende brief worden de voorstellen beoordeeld op basis van hun bijdrage aan de ontwikkeling van de brede welvaart en een set randvoorwaarden. Een belangrijke randvoorwaarde in de uitwerking van de voorstellen is de beschikbaarheid van cofinanciering. De nadere uitwerking van de propositie van ESTEC in een gezamenlijk vast te stellen plan zal mede getoetst worden op de doelmatige en doeltreffende inzet van de middelen.

Het succesvol aanpakken van de opgaven is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel het Rijk als de regio. De middelen die het kabinet inzet, bieden zicht op het realiseren van plannen zoals deze zijn beoogd door de regio's. Er ligt een gezamenlijke rol voor Rijk, regionale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke en kennisinstellingen om invulling te geven aan de plannen.

Als we samen optrekken als overheden, en daarbij ook verbindingen maken met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, zijn we effectiever in het oppakken van onze maatschappelijk opgaven. Ik zie uit naar het verstevigen van de samenwerking tussen Rijk en regio in de komende periode.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit